

de zeer beduidende jaarlijksche verliezen een einde is gekomen en de vooruitzichten, mede door de stijging van den Yenkoers en de oploopende prijzen op de Japansche houtmarkt, hoopvoller zijn.

De Japansche staf van 70 is teruggebracht op 50 man, het aantal koelies van 2500 op 1300.

Wat de mechanisatie betreft naast de reeds op meerdere kapplaatsen in gebruik zijnde houtuitsleepmachines en de met hout gestookte locomotieven voor de tractie, maakt de N.R.K. thans tevens gebruik van machinale handzagen, benzinelocomotieven van het nieuwste type (Japansch fabrikaat) alsmede van tractors op rupswielen voor het sleepen van hout in geaccidenteerd terrein.

De export, de meest uiteenlopende houtsoorten omvattend in hoofdzaak kajoe kapoer, bedraagt thans vrijwel constant 6000 M³. per maand en geschiedt met behulp van gecharterde Japansche schepen.

Sedert het afgelopen half jaar is de N.R.K. ook een beduidende rol gaan spelen in den uitvoer van mangrovebast, welk product naar Japan wordt verzonden met de bedoelde schepen, waar het na persing een vloeistof levert, welke gebruikt wordt in de leerlooierijen en in de fabrieken van vischnetten. Afzet van dit product kon eerst verkregen worden na heftigen strijd op de Japansche markt met de uit Canada ingevoerde bastsoorten. Thans verzendt de N.R.K. maandelijks reeds een kwantiteit van 300 ton.

Het ligt in de bedoeling, zoowel den export van hout als dien van mangrovebast geleidelijk op te voeren met handhaving van het thans bereikte kostenpeil.

WILD-RESERVAAT IN DE LAMPONGSCHE DISTRICTEN.

Met de bescherming van de flora en fauna op Sumatra is men thans op den goeden weg. Voor een zeer voornaam deel is dit te danken aan het optreden van vooraanstaande autoriteiten, die de Indische natuur hebben leeren waardeeren. Tot hen behoort de resident der Lampongsche districten, de heer H. R. Rookmaaker, op wiens voorstel thans wederom een belangrijk wild-reservaat is ingesteld. Bij het bestuur van de Nederlandsche commissie voor internationale natuurbescherming is bericht ontvangen, dat de instelling van dit reservaat, het wild-reservaat „Wai Kambas” bij gouvernementsbesluit van 26 Januari j.l. is tot stand gekomen.

Dit nieuwe natuurreservaat is een zeer belangrijke aanwinst. Het is, na het totstandkomen van het Berbak-reservaat in Djambi, dat hoofdzakelijk een veenmoerasbosch is, 't tweede groote reser-

vaat in Oostelijk Midden-Sumatra. De oppervlakte bedraagt 130.000 H.A. Komt de door de Ned. commissie voorgestelde uitbreiding van het nationale park in de Gajoe- en Alaslanden tot stand, waardoor dit bijna 1 miljoen H.A. groot wordt, dan bezit Sumatra reeds ongeveer $1\frac{3}{4}$ miljoen H.A. beschermde natuurgebieden, of ruim de helft van de oppervlakte van het moederland. Het Zuid-Sumatra-reservaat is ruim 350.000 H.A. groot, de Piek van Indrapoera 12.500 H.A. De overige zijn meest kleine bezittingen, sommige zelfs heel klein, zooals verschillende groeiplaatsen van de Rafflesia's.

Het Wai Kambas-reservaat nu ligt in de onderafdeeling Soekadana der Lampongsche districten. Evenals Berbak is het moerasig gebied, al komen er wat hogere punten voor. De bodem is onvruchtbaar, zoodat geenerlei belangen worden geschaad. De eenzame ligging en moeilijke bereikbaarheid waarborgen een rustig bestaan voor den wildstand; van den kant der nabij wonende bevolking behoeft voor strooperijen en clandestiene jacht niet te worden gevreesd. In verband met een en ander levert de bewaking heel weinig moeilijkheden op. Menschen komen er in het geheele gebied haast niet voor. Hier en daar komen vervallen nederzettingen voor; de bewoners hiervan trokken naar gebieden waar cultuurbedrijvigheid was. Aan de Noordgrens van het reservaat is nog een klein dorpje met 111 inwoners, die in paalwoningen leven. De rivieren zijn, buiten enkele boschpaden, de eenige verbindingswegen. Vischvangst vormt voor de weinige bewoners het eenige middel van bestaan.

Het terrein bestaat uit zwak heuvelachtig laagland en moeras. Dit moeras ligt in den drogen tijd grootendeels droog, doch staat in den regentijd diep onder water en is dan geheel ontoegankelijk. Het wild trekt zich dan op de hooger gelegen gronden terug. Het allergrootste deel is met zwaar bosch bedekt. De ondergroei is tamelijk dicht.

Talrijke verkenningstochten gaven den indruk, dat het terrein zeer veel wild bevat. De olifanten zijn er talrijk. Vroeger werd er op deze dieren een intensieve jacht gemaakt ter verkrijging van de slag tanden. Strenge toepassing der strafbepalingen van de Dierenbeschermingsordonnantie maakte aan deze jacht een einde.

Van meer belang uit faunistisch oogpunt is het feit, dat in het gebied ook nog badaks, de ruwhuidige eenhoornige rhinoceros sondaicus (de badak serkaja) voorkomen. Deze neushoorn behoort tot de met uitsterving bedreigd wordende groote zoogdier-soorten in Indië. Hun hoorn vertegenwoordigt een hooge waarde. Van de zijde der natuurbeschermers is inmiddels op doeltreffende bewaking aangedrongen.

De aanwezigheid van deze soort in het nieuwe reservaat maakt dit zeer belangrijk. Deze dieren zijn zeer schuw. De jacht was vroeger zeer wreed. Men ving de dieren met de zoogenaamde „toekas”. Dit is een stellage, welke boven een in den grond gegraven ondiep gat, dat met dikke takken is bedekt, is gebouwd. Valt een neushoorn of olifant er in, dan wordt door een mechaniek een zware rechtopstaande, van onderen met een zware ijzeren punt voorziene lange balk, in het lichaam van het slachtoffer gedreven.

De tapir komt er verder veel voor, evenals allerlei hertensoorten. De apen worden vertegenwoordigd door den siamang, een gibbonsoort, de loetoeng, de tjetjah, de beroek, de gewone Lampongsche kera en de oea-oea. De orang-oetan wordt er niet aangetroffen.

Nader dient nog te worden vermeld, dat de Wai Sepoetih, althans de benedenloop van deze rivier, de Noordgrens van het reservaat vormt; de Wai Djepara vormt in het Zuiden de grens. De Zuidgrens loopt nabij den weg Niboeng (niet ver van de kust der Javazee gelegen) — Soekadana — Goenoeng Soegih.

(N. Rott. Ct. 4 Mei).

EXPEDITIE NAAR DEN GOENOENG LOESER IN ATJEH.

Met het s.s. „Plancius” van den K.P.M., is dr. C. G. G. J. van Steenis, plantkundige aan het herbarium en museum voor systematische botanie te Buitenzorg, die de leider van de expeditie naar den Goenoeng Loeser in Atjeh was, van zijn onderzoekings-tocht door het bergland van Atjeh op Java teruggekeerd.

In een gesprek, dat *De Java-Bode* (5 April) aan boord van de K.P.M.-boot met dr. van Steenis had, vertelde deze, dat zijn recente expeditie in practisch alle opzichten geslaagd kan worden genoemd.

Hij heeft een massa materiaal meegenomen, dat thans moet worden uitgewerkt. Hieronder zijn vele plantensoorten, welke voor N.-I. geheel nieuw zijn en welke nog nergens in de tropen zijn gevonden.

Het meest opvallende tijdens dezen tocht was, dat de uitgestrekte hooglanden op den Goenoeng Loeser en andere bergen, welke in Atjeh werden beklommen, niet meer maagdelijk waren. Dit was wel eenigszins een ontgoocheling. Men constateerde, dat de inlandsche bevolking er al gedurende honderden jaren heeft gejaagd.

Een bijzonderheid is voorts, dat op den terugtocht een krater-